

K otázce ročních svátků na jižní polokouli

Sergej O. Prokofjev

Kdy by se měly slavit roční svátky na jižní polokouli? - Pokud nevnímáme duchovně-přírodní okolí této jižní části naší Země, pobývající tam delší dobu, můžeme odpovědět na tuto otázku jen předběžně. Z duchovní vědy je však možné něco k tomuto tématu říci.

Celá fyzicko-éterická konfigurace naší zemské planety je tak uspořádána, že jisté duševně-duchovní procesy v člověku souzní na severní polokouli s přirozeným ročním koloběhem a na jižní polokouli nikoli. Všechny poměry pevniny a vod, to znamená fyzických a éterických elementů, jsou na jižní polokouli jiné než na severu a v mnoha ohledech dokonce protichůdné. Tak máme velkou převahu pevniny nad vodním elementem na severní polokouli, na jižní polokouli naproti tomu je to obráceně. Podle duchovněvědecké nauky o éteru je s vodami více spojeno působení zvukového éteru, s pevninou éteru životního. Jelikož na druhé straně je zvukový éter spřízněn s Měsícem a životní éter se Sluncem, může být také celá severní polokoule se svým centrem v severním pólu označena jako *sluneční* a jižní polokoule se svým středem v Antarktidě jako *měsíční*. Tak máme na „severu“ princip více formující, na jihu naproti tomu více princip formu rozpouštějící. To se ukazuje již v mnohém menším kontrastu mezi létem a zimou (a mezi ročními obdobími vůbec) na jižní polokouli vůči severní, kde máme diferencovaná roční období a větší výkyvy teploty.

Také v kulturním vývoji severní a jižní polokoule můžeme pozorovat působení sil formu vytvářejících a formu rozpouštějících. Z tohoto důvodu se odehrál vývoj lidstva, již počínaje Atlantidou až do naší přítomné doby, hlavně na této severní polovině až po největší událost zemských dějin, mystérium Golgoty.

Historicky nazíráno mělo právě obyvatelstvo severní polokoule úkol dobýt materiálního světa, ponořit se do něj, aby potom, jsouc zcela odděleno od božsko-duchovního světa, dospělo k vlastnímu individuálnímu zážitku svobody. Tohoto „nejhlubšího“ bodu jsme nyní dosáhli. A že vystoupila anthroposofie, to odpovídá dnes pro lidstvo té světově historické nutnosti, aby se na základě dosaženého zážitku svobody znovu, ale nyní *v plném vědomí*, vystoupilo vzhůru do duchovního světa. Pro tuto mimořádně těžkou úlohu může severní lidstvo najít oporu také v ročním koloběhu tím, že uvádí jisté procesy duševně-duchovního vývoje s ním do harmonie, jak to bylo popsáno v této knize. A navíc ještě, v nejbližší budoucnosti bude výstup do duchovního světa bez této opory duchovně-kosmických sil, jak ony působí v ročním koloběhu, sotva možný. Neboť odpory proti tomuto vzestupu, které vycházejí z přítomné materialistické civilizace, jsou dnes tak velké, že lidé budou stále více potřebovat zmíněnou podporu, aby splnili svůj úkol: razit cesty z páté poatlantické kultury do šesté, v níž na Zemi rozkvetne kultura čistě spirituální. Potom se dosáhne nejdokonalejšího souzvuku mezi lidskou duší a působením kosmicko-duchovních sil v ročním koloběhu. Neboť v jistém ohledu bude právě tato spirituální kultura šesté epochy spočívat v tom, že se utvoří tato harmonie mezi člověkem a přírodou (ročním koloběhem). Člověk se potom vyvine vnitřně tak daleko, že mu z jeho styku s přírodou budou připlývat nejvyšší duchovní síly. Dnešní požadavek Michaelův „učit se číst v knize přírody“ znamená první začátek. Tato možnost vytvořit soulad mezi duševností a duchovností v člověku a kosmickou duchovností v přírodě nebude vždy existovat, ale je rozhodujícího významu, aby byl vytvořen most ke světové duchovnosti, pokud to je ještě možné.

Tato možnost bude existovat, jak řečeno, jen asi do konce šesté (slovanské) kulturní epochy, neboť již v sedmé (americké) kulturní epoše vstoupí postupně do vývoje Země zcela jiné přírodní a duchovní podmínky. Tuto mohutnou proměnu, která tu nastane, popisuje Rudolf Steiner těmito slovy: „Zajisté víte, že Měsíc se jednou zase spojí se Zemí. Tato doba, kdy se Měsíc opět se Zemí spojí, ta je astronomy a geology, kteří žijí v abstrakci, posunuta daleko o tisíciletí; ale to je jen klam. Ve skutečnosti nejsme této době tak velice vzdáleni

A potom praví Rudolf Steiner dále, že zmíněná doba nastane v 7. až 8. tisíciletí po Kristu. A tak jako byl důležitým mezníkem tentovýstup Měsíce [v lemurské době], tak bude důležitým mezníkem tento vstup Měsíce do Země“. A při popisu vystoupení Měsíce ve své knize „Z akašické kroniky“ píše Rudolf Steiner: „Tím postoupilo pozorování akašické kroniky až těsně před onu kosmickou katastrofu, kterou způsobil výstup Měsíce ze Země.“

V přednášce z 31. prosince 19105) zmiňuje se Rudolf Steiner o zcela zvláštním rytmu v zemském vývoji, který trvá „šest až sedm, až osm tisíciletí“ a projevuje se polárními úkazy. Tyto polární úkazy jsou spojeny s činností Duchů formy (Exusiai), kteří jednou působí do vnějšku, do fyzických poměrů Země, a jednou do nitra, do duší lidí. Poslední působení do vnějšku bylo v době velké atlantické katastrofy, největší působení do nitra ale kol roku 1250. Další velké zasahování do fyzických poměrů

nastane potom kol 8. tisíciletí, kdy zvláštní činností Duchů formy a nejmocnějšího mezi nimi, Jahveho, Měsíc bude nově včleněn Zemi. Toto bude také spojeno se změnou postavení zemské osy. To ale znamená, že novým přijetím Měsíce do Země se zcela změní veškeré duchovní a étericko-přírodní procesy, jak se projevují v ročním koloběhu. Roční koloběh nebude potom již existovat v té formě, jak ji známe dnes. Když ale člověk správným způsobem ovládne duchovní síly Měsíce, bude moci na přírodu působit magicky, bude moci způsobovat v ní nové procesy, které budou potom odpovídat dnešnímu ročnímu koloběhu.

Podle sdělení Rudolfa Steinera byl Měsíc vyňat v lemurské době z jižní polokoule. Také se poměry vod a pevniny, fyzická a éterická na jižní polokouli kdysi vytvořily ve svém protikladu k severní polokouli vystoupením Měsíce. Dnes jsou předurčeny k tomu, aby v sedmé kulturní epoše opět Měsíc do sebe přijaly. Takže můžeme říci: Jižní polokoule poukazuje nás svou celou étericko-fyzickou konfigurací současně na popsanou minulost a budoucnost Země (výstup a vstup Měsíce). Kulturní vývoj vycházející ze severní polokoule má za úkol, aby svým důsledným rozvinutím plně zjevil po celé Zemi mystérium Krista-Slunce a tím vybudoval přechod nebo most mezi těmito dvěma kosmicko-telurickými událostmi, které jsou spojeny s jižní polokouli.

Vidíme tedy: Existuje jako ideál 6. kulturní epochy dospět k plnému duchovnímu souzvuku s duchovně-kosmickým elementem v přírodě, aby se odtud mohly čerpat nejvyšší kulturní impulsy. Ideál 7. kulturní epochy ale spočívá v tom určovat ze sebe magicky přírodní procesy. Jinými slovy: Když se v 6. epoše vytvoří most k duchovnímu kosmu, bude člověk v 7. epoše s to, *na základě své vlastní zvýšené duchovní síly* produktivně vydat *ze sebe sama* to, co bude nutné pro další vývoj lidstva a Země a co načerpá v předcházející 6. epoše ještě sám z přírody.

Z toho, co bylo řečeno, se nám může ujasnit, jakou úlohu mají již dnes, co se týká ročního koloběhu a jeho svátků, lidé, kteří žijí svou karmou na jižní polokouli, vůči lidem, kteří žijí na severní. Podle výše citovaných slov Rudolfa Steinera není již tak daleko doba vstupu Měsíce, v 7.-8. tisíciletí, to znamená v době poslední třetiny 7. kulturní epochy. Jelikož ale tento proces, že se včlení Měsíc a s tím budou spojeny změny všech přírodních zákonů na Zemi, bude jen postupný, můžeme také říci, že v jistém ohledu bude celá 7. kulturní epocha ve znamení tohoto procesu, který se dovrší až na jejím konci.

Toto můžeme, jak již o tom byla zmínka, pozorovat také kulturně- -dějinným způsobem. Na „jih“ vládne na základě silné převahy vod nad pevnou Zemí jakási uzavřenost tamních krajin a jakási kosmické očekávání toho, co se tam jednou stane. Na základě této osobitosti máme na „jih“ sice zbytky starých kultur, ale žádný konsekventní *kulturní vývoj*, jako je na „severu“ např. vývoj za sebou jdoucích poatlantických kulturních epoch.

Tím ale, že se od novověku také země na „jih“ účastní křesťanského kulturního vývoje, který přichází ze „severu“, tím jsou postaveny před svůj vlastní duchovní úkol: vytvořit křesťanské svátky *jen z vnitřní síly člověka*, aniž nacházejí pro to podporu v přírodě, aby tím připravily naznačenou vzdálenější budoucnost. Nakolik lidé tam dnes žijící náleží podle kultury velkému křesťanskému vývojovému proudu, natolik mohou tímto způsobem připravovat pozvolna již v 5. poatlantické epoše základ pro vývoj lidstva, který bude jednou v 7. poatlantické kulturní epoše osudem lidstva celého. Z řečeného vyplývá, že pro jižní polokouli jsou v podstatě možné dvě cesty. Rozdíl mezi oběma spočívá v tom, že se jednou připravuje 6. a jednou 7. kulturní epocha, přičemž je arci úkol lidstva jižní polokoule spojen s kulturní epochou sedmou.

Zde můžeme vzít v úvahu ještě tuto myšlenku: Dnešní 5. poatlantická kulturní epocha dostává svůj hlavní duktus vývojem lidského *myšlení*, naproti tomu 6. epocha bude mít svůj duchovní duktus ve vývoji *cítění* a konečně 7. epocha ve vývoji *chtění*. Tak je dnes možno pro lidi, kteří žijí na jižní polokouli, buď se citově napojit na život přírody je obklopující nebo kráčet z vnitřního, samostatného volního impulsu zcela novými cestami, po nichž se dosud nešlo.

K tomu ještě přistupuje velké tajemství, které nám dnes může odhalit jen duchovní věda, že totiž celá příroda nás obklopující nese v sobě pouze síly minulosti. Hledáme-li však síly budoucnosti, musíme se obrátit na nitro člověka, kde člověk může v plné nezávislosti na běhu přírody svobodně rozvíjet ve svém astrálním těle a ve svém já svou tvůrčí bytostnou podstatu.

Zde začíná úkol, pro jehož splnění se bude pracovat až do konce Země. Rudolf Steiner na to poukázal těmito slovy: „Nemá-li tudíž zevní příroda odumřít, pak se jí musí dát to, co člověk má svým astrálním tělem a svým tělem já /Ich-Leib/. To znamená, jelikož má svým astrálním tělem a svým tělem já sebevědomé představy, musí člověk, chce-li zabezpečit budoucnost Země, jež jinak odumírá, postavit do ní totéž, co je v něm nadsmyslově-neviditelné.“ Jinými slovy: Celá Země kolem nás, pokud je fyzicko-éterická, tj. patří k tomu, co označujeme jako přírodní bytí, nemá již v sobě žádnou budoucnost. Země může být tudíž v mnohem větší perspektivě duchovní a přírodní, perspektivě, která sahá daleko za 6. a 7. kulturní epochu, může být zachráněna před fyzickou smrtí jen tím, že lidé do ní ze své svobody vloží to, co je v nich samých „nadsmyslově-neviditelné“. To nemá zprvu nic co činit s přírodou jako takovou, jelikož to přichází z lidského astrálního těla a já, ale musí to do přírody

vniknout, proměňujíc ji a zachraňujíc. Neboť: „Pouze a jedině, když jsme s to vložit do Země, co ona nemá [jako pouhá bytostná podstata přírodní], může vzniknout Země budoucnosti.“

383 to samozřejmě mimořádně obtížně slavit křesťanské svátky, aniž je pro to podpora přírodního ročního koloběhu. Aby se např. mohly opravdu uskutečnit Vánoce v době plného léta, nemusí se hledat napodobení severních poměrů (sníh atd.), nýbrž musí se časem nalézt nové formy pro svátky, přičemž se vychází mnohem více z jejich spirituálně okultních základů.

To bude pravá průkopnická práce, která ale může nalézt oporu v myšlence, že se tím postupně připravuje celé lidstvo pro ještě vzdálenější budoucnost než ta, jejíž příprava je zvláštním úkolem „severního“ lidstva.

Jen tím, že tento úkol „jižní“ lidstvo splní (a to se musí stát až k jistému stupni již během 5. kulturní epochy), bude lidstvo žít i nadále jako *duchovní jednota* na Zemi, procházejíc společně křesťanskými svátky roku. Neboť hlubší smysl současného slavení svátků po celé Zemi spočívá v tom, že tyto svátky po mystériu Golgoty představují stupně sjednocování Kristova ducha se Zemí. Takže se tímto *současným* slavením křesťanských svátků *všemi lidmi na Zemi* může vytvářet stále více skutečná nádoba pro velké Já lidstva, Krista, který je potom povede k velkému ideálu bohočlověčenstva.

To, co zde bylo řečeno, nechce si činit nárok na úplné vyřešení položené otázky, nýbrž chce jen líčit důsledky, které mohou z obsahu této knihy vyplynout pro čtenáře, jenž žije na jižní polokouli naší Země.

Jiný aspekt tohoto problému je spojen s prací na „Anthroposofickém duševním kalendáři“ Rudolfa Steinera¹⁰ kde je vztah duše k du- chovně-kosmickým procesům přírody mnohem více *nutností*. Z tohoto důvodu odpověděl Rudolf Steiner na otázku Freda Poeppiga, jak se má pracovat s týdenními průpověďmi na jižní polokouli, takto: „Týdenní průpovědi Duševního kalendáře se jen musí otočit, to znamená tak, aby se používaly, odpovídajíc tamějším rytmům ročních dob“.¹¹ Samozřejmě nebudou potom při takové práci odpovídat průpovědi čtyř ročních svátků přírodním rytmům. Aby se tato souvztažnost nově zjednala, musí pak být vždy vzata protiprůpověď, jak to již dnes činívají mnozí anthroposofové žijící na severní polokouli. Touto cestou se může také v meditatívni práci s Duševním kalendářem zachovat jednotný element vývoje lidstva.

384

385